

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Henōtikon siue Pacificatorivm Dissecti Belgii

Afhakker, Aegidius

Vrsellis, 1618

De Perseverantia Sanctorvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64709)

tas agere id quod agit, & sola conuersionis causa sit Spiritus gratia, non cooperante voluntate & hac ex innato principio reluctans Spiritui, ad obedientiam tamen potentia cui resisti nequit flectatur, ita quidem vt causa istius actus dici non possit, certe non alium hunc esse agendi modum censemus, quã si ex lapidibus filios Abraha esset factururus Deus, aut ex limo terra Adamum, aut si contra naturalem inclinationem molem aliquam saxeam sursum attolleret.

Ad extremum quaeritur (aiunt V Valachri) vtrum sola Spiritus efficax gratia sit fidei & regenerationis causa, an etiam voluntas hominis. Hoc Remonstrantibus placet illud verò nostris. Illi enim ad nos alibi his verbis vsi: Videntur, inquiunt, sentire fratres ipsam fidem non esse voluntatis, sed Dei opus, rogamus igitur quis credat? Si homo est, ergo opus voluntatis, si huius opus, ergo proxima causa voluntas. Ex aduerso nostri, velle quidem hominis seu natura, sed bene velle, cuiusmodi est fides, solum esse gratia. Leydenses admittunt discrimen & Contra-Remonstrantes sibi contradicere arguunt.

DE PERSEVERANTIA SANCTORVM.

V Valachri suam ponunt sententiam sic:
Nostris fatentur quidem eos qui Christo
vera fide insiti sunt, & viuificantē Spiritu praditi,

in grauissima peccata prolabi posse, vsq; adeo ut plurima Spiritus sancti χάριματα amittant, nihilque sibi de proprijs viribus polliceri possint: sed iam neque prorsus, neque finaliter omni Dei gratia & fide iustificante excidere: eorum enim salutem in immutabili Dei amore fundatam & filij Dei pretiosissimo λόγῳ suffultam eiusdemque perpetua intercessione communitam esse, ac proinde super eius incertitudine non cruciari animo, sed ab inhabitante Dei Spiritu certiores fieri, eum qui cepit & fidei, & regenerationis bonum bonum opus, vsq; ad diem Domini nostri Iesu Christi, & exoptatissima gratia consecutionem perfecturum esse. Inde querunt: num hæc distinctio vsurpari possit, Dei filios sui respectu excidere fide, & regeneratione posse, non posse immutabilis Dei consilij & amoris intuitu. Affirmant (inquiunt) nostri, Remonstrantes negant.

Leydenles sententiam suam sic aperiuunt: Respondemus distinguendo inter certitudine de salute, & Dei erga nos fauore pro statu presenti, & pro statu futuro. Pro statu presenti, sicut quemlibet verè fidelem de fidei sua integritate certo persuasi esse posse & debere credimus; ita & de salutifera Dei erga ipsum beneuolentia certum quoque esse & debere iudicamus, nisi promissis Euangelicis diffidere, & de apertissimis Dei oraculis dubitare sustineat. Pro statu futuro certitudo vel absolutasit necesse est, nulli innitens conditioni ab homi-

ne prestanda qualem dari negamus, vel conditionalis pari semper cum ipsa perseveratione passu vadens, qua quis certus est de salute etiam in tempus futurum, siquidem in fide & pietatis studijs perseveret. Vtrum verò certus esse possit, se perseveraturum in fide non dixerimus, immo de hoc dubitare & laudabile nulli Christiano, & ad excitandum veterum & torporem animi in religionis negotio perquam utile arbitramur. Sola habet illi sufficiens certitudo, qua scit nec Deum, nec sufficiens Dei auxilium illi defuturum unquam, modo suis ipse non desit partibus, & peccato victas manus ultro dare velit.

Hæc de quinque capitibus. Post quorum propositionem ita Vvalachri: Neque in obscuro est, Remonstrantes quamplurimos præter hæc qua recitauimus controuersiarum Capita, longè plura intus alere, quibus ab Ecclesiarum Reformatarum confessione abeunt ut cunq; se huic herere simulent, adeoq; si in quinque illis controuersis ratio aliqua compositionis iniri possit; in tuto pacem Ecclesia futuram esse dicent. Negant, ut videtur, serio id Leydenses, & ad argumenta quibus Vvalachri hæc suam suspensionem probare conantur, ita respondent, ut tandem concludant hoc modo: Quare (ut responsionis nostra numeros in summam contrabamus) e a nobis post quinque compertas Controuersias dogma-

dogma-

dogmata impingunt Fratres, quae vel Remonstrantium non sunt: vel si sint, cum Confessione reformatarum Ecclesiarum non pugnant: vel, quae si falsa forent, nec directe tamen nec indirecte fidei saluifica compagem luxant: vel, qui incerti sunt & anonymi auctoris, vel quae ad librâ veritatis suspendantur, verissima esse comperiuntur. Deinde subiiciunt, esse quoque ea Contra-Remonstrantium nonnullorum, vel eorum qui Contra-Remonstrantium partes tuentur pronuntiata, quae partim à Catholica Ecclesia sententia, partim à Catechismo Palatino, & Confessione Belgicarum Ecclesiarum tot Martyrum sanguine confirmata abeuntia, partim nouitate sua suspecta, partim in Dei gloriam contumeliosa, & pietati noxia, scriptis publicis apud nostrates ventilantur, & non solum p̄ Magistratus, sed etiam optimi ferè cuiusque animos ipsis adimunt, quin & extra Ecclesiam postos non parum offendunt, & doctrinam Reformatorum odiosissime insectandi ansam nulli non praebent. Ea ad haec capit a reuocabimus: De Reprobatione citra prauisionem peccati, etiâ infantium, de Creatione hominum ad interitum, Lapsu primorum parentum, Scriptura, & Formularum fidei auctoritate, Prouidentia diuina in malis actionibus, Pœnitentia, Causa infidelitatis, Iustificacione per fidem, Fidelium peccatis, Magistratus circa sacra auctoritate, Hæreticidïo, Moderacione adhibenda in rebus Theologicis, Articulorum inter nos, & Contra-Remonstrantes de Prædestinatione & annexis controuersorum necessitate.

Quic

Quicquid de his sit, cum ex narratione huius dissidij, quam parte prima fecimus, ut cunque innotescant, nolo in iis esse curiosior de modo conciliandi potius cogitandum est, sat barbarum dederunt quinque ista capita.

Dubitavi hic mecum aliquantulum num vel ad concordiam partium, vel ad lectoris utilitatem expediens foret, si singula harum quaestionum capita (prout ab exteris, sed religioni suae studiosis petiuerant tum Vvalachi Contra Remonstrantes, tum Leydenes Remonstrantes) ad Sacrae scripturae limam & rectae rationis dictamen reuocata diligenter examinarem, quibusnam in punctis à veritate & quousque recedant, exponerem, quid in iis tolerari, quid non possit arbitraria sententia pronunciarem. Verum cum illud tantae esse operae intelligerem, ut libelli huius (quae, ut pluribus seruiat, quam breuissimum esse volo) moles nimium inde augenda foret: cum item disputationes istae non nisi ab iis, qui non mediocrem & philosophiae & Theologiae cognitionem perceperunt, intelligi possint: qui autem tales sunt, facile sibi ea quae à nostris Doctoribus exacte satis & prolixè de hac materia differuntur, ea quoque quae tum contra Pelagium, Faustum, & Casianum seu Mafsilenses, qui naturalibus arbitrij nostri viribus nimium tribuebant, tum contra Manichaeos, qui libertatem arbitrij negau-

negau-

negantes homines malos natura, non electione tales esse asserabant, Sancti, Augustinus, Prosper, Fulgenius alijque Patres iam olim summa diligentia disputarunt; cū in quā, hanc sibi comparare ij qui sapientiæ fructum indesperant; facile possint, superuacanēum fore in hac re laborē meum credidi. Hoc solum admonēo vt tam Remonstrantes quam Contra-Remonstrantes iuxta sacræ Scripturæ regulam in hisce tam varijs quæstionibus etiam hanc vnā sereno iudicio pro salute sua dignentur examinare; Num scilicet passiōi Dñi nostri Pater æternus derogare dici deberet, si ob meritū vnus solius istius passiōis conferret in hac vita hominibus tā nobilia, tā supernaturalia, tam diuina charismata, vt per illa ita in nouas creaturas regenerarētur, ita iusti constituerentur, vt exuto veteri Adamo nō minus & in anima & in operatione essēt in oculis Dei recti, quā ante lapsum suū Adam per originalem iustitiam rectus fuit, vt (re-
2. Pet. 1. 4 quam) *per hac eadem dona efficerentur diuini consortes natura, fugientes eius quæ in mundo est concupiscentia corruptionem, vt & arbor et homo & fructus eius seu operatio coram tribunali Dei iudicari possint vera bona, hoc est talia, quæ æquiualeant non inferni æternis cruciatibus, non etiam vanis huius mundi vanitatibus, quæ ab Apostolo æstimatedantur vt stercore; sed alijs æternū duraturis* & su

& supernaturalibus bonis. Tum si (vt confido futurum) iudicauerint, per huiuscemodi Patris dispensationem nihil merito sui Filij incommodari, sed potius eundem Filium aliqua retributionis mercede honorari; inquirent ulterius, nū in eiusdem passionis Christi ignominiam cederet, si Pater cum ipsdem hominibus iam per prædicta charismata Filio suo incorporatis & per eius Spiritum clamantibus ad se Abba Pater, pacisceretur daturum se ipsis æternam in cælo beatitudinem non solum tanquam Filij sui cohæredibus, sed etiam tanquam ministris ac seruis suis sui que Filij fidelibus, hoc est, non tantum titulo hæreditatis (quo solo datur paruulis lauacro regenerationis ab originali culpa expiatis) sed etiam titulo mercedis pro prædictis operum fructibus, si nimirum huiusmodi opera ad sui (hoc est Dei) honorem & gloriam & in seipsis & in alijs hominibus promouendam exercerent. Ita tamen vt scire ipsi debeant, bonum istum operum fructum non posse se vlla ratione præstare, nisi ab actuali diuini spiritus motione ad id excitentur in eo que dirigatur & moueatur: hæc porro diuini Spiritus assistentiã cõferendã sibi esse nõ nisi ob meritũ solius Christi. Quod si hic iterũ (vt spero) cõpererint huiuscemodi pactũ & sacre scripturæ admodũ esse cõsuetanũ, & passioni Dominicę tãtò honorificentius quanto

Ro. 17.
 Gal. 3.
 6.

quantò maioris arguitur esse virtutis & sapientia filios aut fratres non tantum scribere regni coheredes, sed etiam re ipsa efficaci operatione coronâ & regno sistere dignos, ita ut de ipsis in veritate dici possit: *Hi vicerunt*

Hebr. 11. regna, operati sunt iustitiâ, adepti sunt repromissiones. Quoniam Deus tentavit eos & inuenit illos dignos se. Facile intelligent (in quo vtrique id est, tam Remonstrantes, quam Contra-Remonstrantes à Catholicæ Ecclesiæ doctrina in hac materia adhuc discrepant) inter prædestinationis effectus seu media ad eius executionem ab æterno à Deo ordinata adnumerari posse & debere huiusmodi gratiam quæ ad prædestinatum finem ordinetur tanquam meritum ad præmium seu mercedem. Quam gratiam si Contra-Remonstrantes admitterent, etiam arbitrij libertatem in bonorum operum fructibus proferendis fateri utique se oportere intelligerent, ita nimirum ut voluntas humana à Dei gratia non contra naturam violenter torqueatur, sed à peccati corruptione sanata supra naturam suam cum iubilo eleuetur. Nam ubi voluntas electione libera non operatur, ibi nec laudis, nec vituperij adeoque nec mercedis aut præmij ratio seruari potest. His terminis inclusa stat apud Catholicos omnis de prædestinatione eiusque annexis disputatio: ut videlicet homini quod ad salutem consequendam faci-

fiat ex solis naturæ viribus nihil omnino
 tribuatur, Divinæ quoque gratiæ talis ad-
 scribatur efficacia, quæ arbitrij libertatem
 non tollat è medio, sed ad ea præstāda opera
 confirmet & roboret; propter quæ in futuro
 post hanc vitā iudicio iustā iudicis sententia
 prædestinatum sibi finem possit obtinere; in
 ea nimirum formula quam iudex ipse serua-
 turum se prædixit Matt. 25. 34. *Venite benedi-
 cti Patris mei; possidete paratum* (i. prædestinatū)
vobis regnū à constitutione mundi. Possidete, in-
 quam, non solum quia viua mei corporis &
 meo spiritu regenerata estis mēbra; sed etiam
 ob aliam causam: *Quænam ista? Esuriui enim,
 & dedistis mihi manducare, sitiui & c. verbo di-
 co: ea opera, pro quib. Deus promisit Abrahe*
Ego (ero) merces tua magna nimis. & Iudex A-
postolis suis: cū maledixerint vobis homines & c.
gaudete & exultate, quoniam merces vestra copi-
osa est in calis. Hæc inquam, velim tranquillo
 & pacato à passionibus animo perpendant
 Remonstrantium & Contra-Remonstrantiū
 singuli. In hos enim limites si intrauerint, nō
 erit tam periculosa, vt nunc est, inter eos dis-
 sensio. Salua enim arbitrij libertate ac bono-
 rum operum pretio, de obiecto aut ordine
 prædestinationis error intolerabilis non
 facile incurritur: dummodo nihil tri-
 buatur naturæ soli, sed totum gratiæ.

Gen. 15. 1

Mat. 5. 12

P

Quod

Quod enim nonnulli ex Remonstrantibus
 Aduersariorum suorum de prædestinatione
 crudas sententias easdem esse dicunt, quas
 rigidissimi quique Papistarum & Inquisitionis
 Hispanicæ præfecti defendunt: quasi & inter
 nos Catholicos æquè sit periculosa de præde-
 stinatione disputatio, atque est inter ipsos
 Hoc (vt & multa alia) ideo solum dicunt,
 Hispanici & papistici nominis inuidiâ in ad-
 uersarios suos possint deriuare. Nam cum
 negari non possit, Deum, si voluisset, ita hunc
 mundum administrare, ita gratiæ suæ thesaurum
 aperire potuisse, vt multo plures homi-
 nes fidem, pænitentiam, & quicquid condi-
 tionum in Dei mente ad prædestinationem re-
 quiratur, re ipsa fuissent accepturi, adeoque
 prædestinationis, non minus quam ij qui nunc
 ea donati sunt, capaces, ab æterno potuerint
 præuideri; Nec tamen ita Deus iustus & Misericors,
 hoc facere voluerit: Certe, quod
 præcisè prædestinationis attinet ordinem
 nulla est ratio, cur Remonstrantes ex absolute
 singulorum saluandorum prædestinatione
 quippiam absurdi putent inferri posse, quod
 non etiam ex ipsorummet sententia deducere
 queat. Quid enim respondebunt si quis ex ip-
 sis quærat, cur Deus Tyrijs & Sydonijs non
 ostenderit ea signa, quibus testatur veritas
 Matth. 11. v. 21. eos fuisse conuertendos & in
nerè ac cilicio pænitentiam acturos? Si ipsis, vt
 multa

multis adhuc hodierna die infidelibus huiusmodi media consequendæ pænitiæ Deus in tertio suo, quod ponūt Remonstrates, decreto conferre statuisset; utique in quarto decreto, prædestinatorum libro simul cum alijs ascribere eos potuisset. Cur tot paruulis gentilium, tot adultis non offert ea salutis remedia, quibus nos cum Iudæis obdurati frequenter abutimur, ipsi autē ad salutē omnino vsuri fuissent? Nūquid quia *cuius ipse vult, miseretur*, adeoq; decreto absoluto cōgrua salutis media cui vult attribuit, cui nō vult, nō tribuit, quantūuis sufficiētia de omnibus? Quid ergo interest, siue ideo dare mihi Deus salutis media cōgrua decreuerit, quia prius ad salutē ipsā absolutē me elegerit; siue ideo ad salutem me elegerit, quia cōditionem ad electionem requisitam ipse mihi absoluto etiam decreto prius tribuit? Sicut enim præter eos qui absoluto decreto ad salutem sunt electi, alius nemo de facto eam consecuturus est, ita nec præter eos, quos congrua gratia donare Deus absoluto decreto statuit, alius quisquā prædestinatione aut salute de facto gauisurus est. Nihil ergo ex prædestinationis ordine quoad diuinam bonitatem aut nostram necessitatē oriri potest discriminis. Verum hic tota recidit difficultas, ne quis vel per absolutū Dei decretū libertatē nostram tolli existimet, vel media salutis nostræ de facto profutura nō omnino gratis sed ob dispositionē nostram decerni nobis credat.

Ex

Ex quibus & tertium infertur nō minus dilige-
 genter attendendum: Nimirum Reprobos nō
 fatali quadam necessitate aut irresistibili cor-
 ruptionis impetu, vt grauia solent deorsum,
 ita in peccatum & consequenter in æternam
 damnationē ruere. Sed tantū habere gratuito
 sibi oblatū Dei auxiliū, quo præcepta sibi à
 Deo posita siue mediatè siue immediatè sunt
 potētes adimplere; atq; adeo peccata quacū-
 que deuitare, & hoc faciendo vitam æternam
 obtinere. Hæc tria apud Catholicos tenentur
 respectiue omnes, qui conciliare simul ea nō
 possunt, captiuo in obsequium fidei intelle-
 ctu credere. Quonam vero modo conciliari
 commodius possint, fraternitatis communi-
 one salua, Doctoribus non autem rudi populo
 disputari permittitur; Faciuntque id Docto-
 res nostri tantò modestius, quantò sua sciunt
 dogmata non à semetipsis sed ab alio, quem
 omnes agnoscunt, iudice, vbi opus fuerit aut
 Ecclesiæ vtile, siue approbanda siue reijci-
 enda & damnanda esse. Porro euitatis præ-
 dictis scopulis & libertate arbitrij salua, fa-
 cile apparet, hominem, si in peccatum ruat,
 habere cur sibi, non autem Deo aut fato cui-
 piam lapsum suum imputet, adeoque quod
 puniri ob peccatum illud ita libera volunta-
 te commissum debeat. Nam certè si ita nece-
 sario homo in peccatum rueret, vt Con-
 tra-

tra- Remonstrantes docent, omnino peccatū illud ita commissum, peccatum non esse dicendum adeoque nec pœna mulctandum existimo. Quis enim ob id puniri debeat quod vitare aut corrigere non potest?

Verum frustra fortassis, hanc ego Reformatis nostris nimium iam dudum exosam Catholicæ Ecclesiæ doctrinam pro conciliandis vtrimque animis suggero, præsertim cum non rarò plerique eorum & rationes has nostras cõtempserint, & S. Scripturæ testimonia sinistra interpretatione violarint. Itaque de alio ineundæ concordia remedio cogitandum: tali scilicet, quod in omnem euentum efficax, nec per cauillam valeat eludi, nec per contumaciam impunè contemni.

ssso (:o:) sssso

P 3

HENOZ